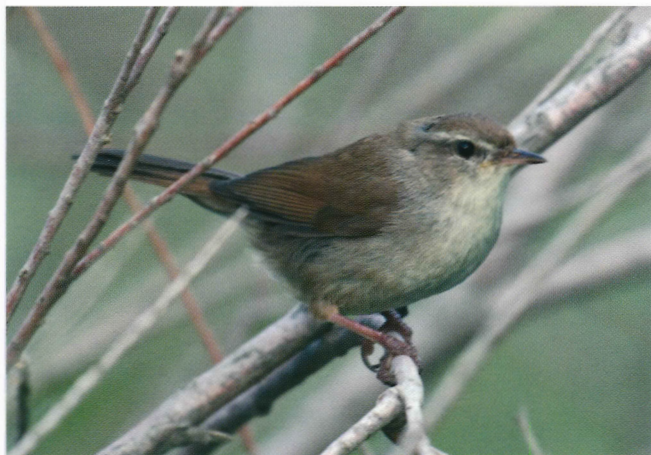

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 6 2 ● 2007

De Cetti's in het

De Cetti's zanger is een schaarse broedvogel in Nederland. Het Zwanenwater neemt een aparte plaats in bij het voorkomen van deze luidruchtige soort. In dit artikel beschrijft de auteur de opkomst, ondergang en wederopstanding van deze bijzondere vogel.

Opkomst

Landelijk

De eerste waarneming van een Cetti's zanger in Nederland dateert uit het jaar 1968 toen er op 6 oktober bij Budel een exemplaar werd gevangen. Na de vangst bij Budel zijn er 15 waarnemingen bekend uit de periode 1969-1972, waarvan 5 vangsten. In 1973 duiken er Cetti's zangers op bij Kortenhoeve en Ankeveen, in Zuid-Flevoland, in de omgeving van Naarden en Huizen en op verschillende plaatsen bij Oost- en Westvoorne waar onder het Quakjeswater met maar liefst 6 territoria in 1974. In 1976 wordt er uiteindelijk bij Sas van Gent voor het eerst een broedgeval (nestvondst) binnen Nederland vastgesteld en in datzelfde jaar verschijnen ze ook in het Zwanenwater.

In het Zwanenwater

Donderdag 15 april 1976 maakte ik in het kader van mijn inventarisatiewerkzaamheden mijn rondje in het Zwanenwater. In de buurt van het bruggetje hoorde ik een vérdragend, luid en explosief geluid dat ik toen nog niet kon thuisbrengen. Enkele dagen later maakte ik het zelfde rondje nu vergezeld door Hans Roersma die, toen we het geluid weer hoorden, enthousiast uitriep: het is een Cetti's zanger! In dat jaar werden regelmatig Cetti's

zangers in het Zwanenwater gehoord. In 1977 werd de soort in het voorjaar weer waargenomen op 20 februari en 20 maart door ondergetekende en Henk Bakkenes. Vervolgens werden dat jaar geen Cetti's zangers meer waargenomen.

De ondergang

De strenge winter van 1978/1979 gevolgd door de strenge winters in de jaren tachtig (84/85 en 85/86) heeft de Cetti's zanger in Nederland vrijwel de das om gedaan. Uit de jaren tachtig zijn dan ook slechts 29 geregistreerde waarnemingen van Cetti's zangers bekend. Deze waarnemingen zijn voornamelijk afkomstig van de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Eilanden, de Dordtse en Brabantse Biesbosch en Flevoland

In de jaren negentig zijn nog maar een handjevol waarnemingen in Nederland bekend en dat betreft voornamelijk ringvangsten. In het Zwanenwater worden in die jaren in het geheel geen Cetti's zangers waargenomen.

De wederopstanding

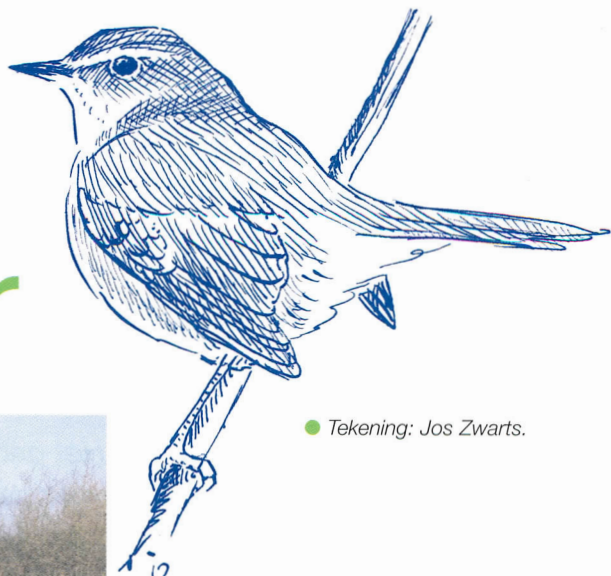
Begin 2000 komt daar verandering in als de soort aan het Oostvoornse Meer weer opduikt en vanaf 2003 tot heden zijn er Cetti's zangers aanwezig bij Stellendam. Op 24 april 2004 hoorde Fred Koning ten zuiden van het Bokkeneiland voor het eerst sinds achttien jaar weer een Cetti's zanger in het Zwanenwater. Sindsdien worden ze, met uitzondering van de maanden december, januari en juli, gehoord en met een beetje geluk

*Op basis van de inventarisatiegegevens zou er in 2004 sprake zijn geweest van 1 territorium.
In 2005 liep dit aantal op tot 5 territoria*

(Oostvaardersdijk en Oostvaardersplassen). Naast nog een enkele incidentele waarneming elders in het land zijn er nog een drietal waarnemingen uit het Zwanenwater afkomstig (1983 en 1986). Na deze waarnemingen blijft het in het Zwanenwater, even als in de rest van het land, jaren stil.

ook wel gezien, vooral rondom het bruggetje en bij de oude observatiehut, merkwaardig genoeg vrijwel op exact dezelfde plaatsen als in 1976. In 2004 was er aanvankelijk sprake van 1 exemplaar, maar op 15 september waren er ineens twee bij het bruggetje. In 2005 werden er op zes dagen drie exemplaren

zanger Zwanenwater

● Tekening: Jos Zwarts.

● Het Zwanenwater vanaf het bruggetje tussen het eerste en tweede water, een van de plaatsen waar Cetti's zanger veelvuldig gehoord is. Foto: Wim Ruitenbeek.

waargenomen. Dat jaar waren er zelfs een tweetal dagen (13 en 26 april) waarop vier exemplaren werden waargenomen.

Territoria in het Zwanenwater

Op basis van de inventarisatiegegevens zou er in 2004 sprake zijn geweest van 1 territorium. In 2005 liep dit aantal op tot 5 territoria. Toch is hier enige voorzichtigheid op zijn plaats. Zoals ik in 2005 kon vaststellen, hebben Cetti's zangers de neiging zich luidruchtig over grote afstanden te verplaatsen. Zittend in de oude observatiehut zag ik een aantal keren hoe er één luid zingend van de westoever van het Eerste Water via de noordoever naar de oostoever vloog en vervolgens weer luid zingend retour. Vanwege dit rondzwerfgedrag hanteer ik daarom zelf als norm voor het vaststellen van het aantal territoria het aantal exemplaren dat ik vanaf een vast punt tegelijkertijd kan horen zingen. Ook in 2006 was de Cetti's zanger in het Zwanenwater aanwezig. Vanaf 7 maart tot aan het schrijven van dit artikel

(juni) werden ze op zeven verschillende plaatsen gehoord. De directe omgeving van het bruggetje lijkt daarbij weer favoriet te zijn. Ook was gedurende het gehele voorjaar een exemplaar luid en duidelijk aanwezig aan de oostoever van het Eerste Water. Daarnaast werd er regelmatig een exemplaar gehoord rond het zuidelijke gedeelte van de Verbindingssloot en aan de noordkant van het Tweede Water. Mogelijk gaat het hier om het zelfde exemplaar. Enkele waarnemingen zijn gedaan rond de drijvende observatiehut en langs de westoever van het Eerste Water. Een eenmalige waarneming werd gedaan nabij het Houteiland, dat is gelegen in het uiterste zuiden van het Tweede Water. Op grond van deze waarnemingen kom ik vooralsnog op 3 tot mogelijk 4 territoria in 2006.

Broedparen in Nederland

In 2005 werden op zeven plaatsen in Nederland, waaronder het Zwanenwater, zingende Cetti's zangers waargenomen. In vier van de

zeven gevallen ging het om een incidentele waarneming. In totaal betrof het acht territoria op drie locaties. Uitgaande van vijf territoria in het Zwanenwater zou dat gebied ruim 62% van de Nederlandse populatie Cetti's zangers in huis hebben gehad. Uit 2006 zijn inmiddels uit achttien plaatsen waarnemingen van Cetti's zangers bekend, waarvan de meeste een incidenteel karakter hebben. Nu zijn er op vier locaties zeven tot negen territoria vastgesteld. Procentueel betekent dit dat het Zwanenwater momenteel 42 tot 44% van de Nederlandse populatie Cetti's zangers herbergt, waarmee het dan toch feitelijk 'the place to be' is als het om Cetti's zangers in Nederland gaat.

Dan van Lunsen
Kruiszwijn 1353,
1788 LM Julianadorp
Tel: 0223-642806
e-mail: d.van.lunsen@quicknet.nl

Waarnemingen.nl
Waarnemingen Dutchbirding.nl
Databestand Avifauna Zwanenwater
1959-heden, D. van Lunsen

Bronnen:

- BERG, ARNOUD B. VAN DEN & CECILIA A.W. BOSMAN, 2002. Avifauna van Nederland deel 1, 2e druk.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000.
- SVENSSON, L. E.A., ANWB Vogelgids van Europa, Baarn 2003
- TEIXEIRA, R.M., 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 's-Graveland.